

staaende; nei, er der Noget, saavidt vi kunne se paa Afstand, den tydske Rigskantsler ikke er, saa er det det, at han ikke er doktriner. Man kunde forstaa det, dersom f. Ex. det ærede Ministerium sagde: Ja, disse Indtægter ville vi nu engang holde paa, vi tro, at de Penge kunne komme Samfundet til Nytte paa anden Maade, kunne komme til at udføre noget mere Gavnligt; vi have nu engang den Opfattelse, at de indirekte Skatter mærker Befolkningen ikke, at de ikke tynge videre paa Befolkningen, og vi tro med disse Penge at kunne udrette store Ting. Dersom det ærede Ministerium havde, jeg vil sige et andet Program paa det økonomiske Omraade, f. Ex. vilde hjælpe de lavere Samfundslag fremad ved forskellige Love, var det en helt anden Ting. Vi have jo seet, at der er blevet forelagt Love i den tydske Rigsdag, sigtende til det Niemed. Jeg tænker herved selvfølgelig haade paa Lovforslaget om Alderdomsforsørgelseskasjer og om, hvorledes Arbeidets Invalider skulle hjælpes i det Hele. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 7de Valgkreds (Hage) bebrejdede igaar Bentze, at det havde ikke noget Program; det havde kun et negativt Program. Jeg kan godt forstaa, at det staa saaledes for det ærede Medlem; thi jeg vil gjerne tro, at hele det Program, som vi have udvillet gennem en Række af Aar, tildels er gaaet sporløst hen over Kjøbenhavn. Men vi have dog virkelig haft et Program gennem en Række af Lovforslag, og jeg antager, at Flertallet her i Thinget endnu staa paa det samme Program. Jeg skal forøvrigt hentyde til, at der f. Ex. er en Ting, der har været fremme her atter og atter, og det er netop Spørgsmaalet om Alderdomsforsørgelseskasjer. Der har været nedsat en Kommission om, hvorledes man skulde hjælpe den arbejdende Klasse i det Hele. Der har været nedsat en Arbejderkommission, der har arbejdet i en Række af Aar og er kommen med en Række af Lovforslag, men intet af dem er, saavidt mig bekjendt, blevet til Noget. Der er her i Thinget indbragt Forslag om Understøttelseskasjer, om Alderdomsforsørgelseskasjer, og der er stillet Forspørgsler derom. Jeg erindrer saaledes, at det ærede Medlem fra Nørresundby (Suel) ifjor haade stillede Forspørgsel og indbragte Forslag til Lov om Alderdomsforsørgelseskasjer. Der er blevet holdt gribende Taler om, hvor strængt det var for den gamle, fattige Mand, der har givet Samfundet hele sin Arbeidskraft, i sin Alderdom at maatte ty til det offentlige Fattiggæsen. Alt det er fremsat tidt og ofte, men vi have ikke set det høie Ministerium røre sig overfor den

Slags Ting. Jeg beklager, at den høitærede Minister ifjor, da denne Sag var for, udtalte, om jeg ikke feiler, at der ikke var Tid til at tage disse Spørgsmaal for. Og hvorfor var der ikke Tid? For litter politisk Doktrinærisme. Doktrinære Principer, navnlig det af mig nævnte Princip, skulde slaas fast, hvorledes det saa end gaar med Sagerne i det Hele. Hvem kan under saadanne Omstændigheder have Lust til at arbejde paa Sagerne, naar dette Arbejde bærer saa lidt Frugt? Man vil maafte sige, og den høitærede Indenrigsminister vil maafte sige: Ja, men det nyttede ikke noget, om jeg kom med Forslag; thi de gik ikke igjennem, men da vil den høitærede Minister ikke kunne støtte sig til Erfaringen; thi han veed, at han fik et vigtigt Lovforslag gennemført med god Bistand af dette Thing — jeg sigter til Loven om Husmandskreditforeningen. Altsaa, naar under saadanne Omstændigheder og i Sager som dem, jeg her har nævnet, Ministeriet staa og bliver staaende uden at ville bevæge sig, hvad enten det er overfor Alderdomsforsørgelseskasjer eller overfor Spørgsmaalet om Fæstehusmænds Kaar eller overfor andre økonomiske Spørgsmaal af denne Art, hvad der saa end indbringes, og hvilke Indlæg der end fremkommer, kan det saa undre, at man kan blive træt af at blive ved at gennemarbejde og fremkomme med de samme Forslag? Der er ogsaa andre Ting, til hvilke Pengene kunne anvendes foruden de her nævnte, naar man ikke vil gaa til en Redfættelse af de indirekte Skatter. Dersom det ærede Ministerium just havde forelsket sig i Kompensationspolitiken, skulde man synes, at der var andre Ting, som Ministeriet kunde bruge Pengene til. Vi ere et lille Folk; men et lille Folk har den Fordel, at det gaaffte anderledes kan tage alle Kræfter i Beslag, end et stort Folk kan. Hvorledes udnytte vi dette? Vi bestille Intet, vi blive staaende ved det døde Punkt. Hvorfor støtter man f. Ex. ikke Landbruget i en ganske anderledes Grad, end nu er Tilfældet, haade det store og det lille. Det er dog egentlig kun Smaaating, de Bevillinger, der nu gives paa § 19 under III. til Landvæsenet. Man har endogaa set i Proprietærernes Forsamling, at de begyndte at tage Munden godt fuld ved deres Delegeretmøder, at ogsaa de finde, at der ganske anderledes skal tages fat paa Sagerne — og dette sker i et Møde af disse konservative Proprietærer, der mene, at Ministeriet er den bedste Borgen for, at vi kunne beholde vor Udførsel til England. Selv de kom til det Standpunkt, at Landvæsenet er daarlig varetaget under den Ledelse, det nu har. Jeg skal ikke komme ind paa, hvorledes Land-